

Regelbunden tillsyn i Gymnasieskolan Vipan

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Lunds kommun under våren 2009 och besökt Gymnasieskolan Vipan den 28 och 29 april. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

På de punkter där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 23 november 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Gymnasieskolan Vipan, dels den information som samlats in under besöket. I Gymnasieskolan Vipan intervjuades gymnasiechefen, rektorerna, lärargrupper, annan personal och elevgrupper. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Skolledningen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Gymnasieskolan Vipan

Gymnasieskolan Vipan	Antal elever
Gymnasieskola	1 141
Gymnasiesärskola	106

Källa: Skolans uppgifter 2009-01-22

Gymnasieskolan Vipan ligger i östra delen av Lunds tätort. Gymnasieskolan erbjuder nio nationella program och tre specialutformade program samt individuella program varav en del inriktade mot nationella program. Vidare har skolan vid inspektionstillfäl-

let kommunalt uppföljningsansvar för 75 ungdomar som inte längre är inskrivna i gymnasieskolan. De olika programmen är fördelade på fem rektorsområden och lokaliserade till 13 olika byggnader på en stor yta, där numera rektorerna är fysiskt placerade i anslutning till sina respektive program. Varje program är indelat i ett eller flera arbetslag, totalt 18, med en arbetslagsledare i varje. Vidare har skolan ämneslag med 22 utvecklingsledare. Gymnasiesärskolan har tre specialutformade program och individuella program. De olika programmen är lokaliserade till olika delar av skolan.

Tabell 1. Antal elever per program vid Gymnasieskolan Vipán

Gymnasieskolan		Gymnasiesärskolan	
Nationella program		Specialutformade program	
BF	164	År 1	9
EC	145	Handel/service	11
HP	52	Restaurang/service	7
HR	251	Estetisk/media	5
LP	29		
MP	147		
OP	117		
SP	13		
TE	23		
Specialutformade program		Individuella program	
Hippologigymnasiet	79	Yrkesträning	40
Natur- och humanvetarprogr.	9	Verksamhetsträning	34
Turism- och hotellprogr.	21		
Individuella program			
Programinriktat IV	75		
IV preparand	45		
IV bas	19		
IV slussen	3		

Bedömningar

Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål.

Tabell 2: Resultat för elever i gymnasieskolans årskurs tre som erhållit slutbetyg

	Gymnasieskolan Vipan					Kom- mun- grupp ¹	Riket	
							Fristå- ende skolor	Kom- munala skolor
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Barn- och fritids- programmet (BF)								
Genomsnittlig betygspoäng	11,3	11,7	12,2	12,9	12,1	12,7	14,4	12,7
Andel (%) med grundläggande behörighet till uni- versitets- och hög- skolestudier	77	71	80	91	76	84	93	84
Elprogrammet (EC)								
Genomsnittlig betygspoäng	12,0	11,7	11,6	11,9	12,2	12,4	12,0	12,2
Andel (%) med grundläggande behörighet till uni- versitets- och hög- skolestudier	86	85	82	86	81	89	78	89

¹ Uppgifter baserade på samtliga kommunala skolor i kommungruppen

4 (24)

Hotell- och restaurangprogrammet (HR)								
Genomsnittlig betygspoäng	13,7	14,0	13,1	13,1	13,2	12,6	12,9	12,8
Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier	93	92	85	83	83	81	88	84
Livsmedelsprogrammet (LP)								
Genomsnittlig betygspoäng	..	11,1	14,0	14,2	13,4	12,6	..	12,9
Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier	..	..	..	..	92	87	..	87
Medieprogrammet (MP)								
Genomsnittlig betygspoäng	14,9	14,1	14,2	13,5	12,5	13,5	13,2	13,5
Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier	94	90	93	77	65	87	84	87
Naturvetenskapsprogrammet (NV)								
Genomsnittlig betygspoäng	.	..	.	.	.	16,2	16,6	16,2
Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier	.	..	.	.	.	96	95	96
Omvårdnadsprogrammet (OP)								
Genomsnittlig betygspoäng	12,1	12,0	12,5	12,8	11,2	13,0	13,5	13,1

Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier	76	85	72	71	69	86	89	86
Samhällsvetenskapsprogrammet (SP)								
Genomsnittlig betygspoäng	12,8	14,1	13,6	14,4	13,9	14,6	15,1	14,7
Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier	63	84	85	93	84	92	91	92
Specialutformade program								
Genomsnittlig betygspoäng	14,8	17,4	16,6	16,4	15,6	..	.	14,4
Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier	100	100	94	96	96	..	.	91
Totalt								
Genomsnittlig betygspoäng	13,2	13,2	13,2	13,4	12,9	14,2	14,2	14,0
Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier	85	86	86	85	79	90	88	89

- Källa: Skolverkets statistik 2009-04-15
- . = Uppgift saknas
- .. = Uppgift kan på grund av statistiksekretess inte visas

Kommentar och bedömning:

Vid Gymnasieskolan Vippan är det år 2008 82 procent av eleverna som fullföljt utbildningen inom fyra år. Detta innebär att de fått slutbetyg, men betyget kan innehålla kurser med betyget Icke godkänt. För att nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier måste eleven ha minst godkänt betyg på 2 250 poäng. För Gymnasieskolan Vipans del är det 21 procent av de elever som får slutbetyg som inte blivit

behöriga till högre studier. Motsvarande siffra för riket är 11 procent. En avsikt med gymnasieutbildningen är att alla elever ska nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Statistiken visar emellertid på en stor variation inom skolan när det gäller andel högskolebehöriga elever. För livsmedelsprogrammet och specialutformade program har skolan en högre andel behöriga än i för motsvarande program i riket, medan andelen för media- och omvårdnadsprogrammen är avsevärt lägre än för motsvarande program i riket.

Sett till kön är det en särskilt stor andel av männen som inte når denna behörighet, 27 procent (14 procent i riket). Däremot är det en något större andel av eleverna med utländsk bakgrund som når behörighet än genomsnittet för skolan, och här är också skolans resultat nästan i nivå med resultatet för motsvarande grupp i riket.

Skolans genomsnittliga betygspoäng är 12,9, vilket är lägre än motsvarande värde för riket. För hotell- och restaurangprogrammet och livsmedelsprogrammet har skolan högre resultat än för respektive program i riket. För omvårdnadsprogrammet är skolans betygspoäng avsevärt lägre.

I fråga om resultat i enskilda kurser så är måluppfyllelsen särskilt låg i vissa kärnämnen på vissa program, till exempel Samhällskunskap A, Religionskunskap A och Naturkunskap A.

I intervjuerna på skolan framgår det att kunskapsresultaten är föremål för uppmärksamhet på ledningsnivå, där man sätter dem i relation till tidigare års resultat och till kommunfullmäktiges mål. Vidare diskuterar lärarna program- och ämnesresultat i arbetslag och ämnesgrupper. Men intervjuerna visar också att det är i begränsad utsträckning som man på skolan gör en övergripande analys av sin måluppfyllelse och sätter den i samband med sina metoder eller vilka förutsättningar man gett eleverna att nå målen. I diskussion om resultaten under intervjuerna hänvisar man från skolans sida till elevernas genomsnittliga meritvärde från grundskolan, men skolan behöver i större utsträckning söka förklaringar i de egna metoderna och sätten att nå eleverna. Framför allt har skolan ännu inte nått dithän att framgångsrik utveckling av tillvägagångssätt inom enskilda program eller ämnen tas till vara på ett övergripande plan till att få gynnsam effekt för resten av skolan.

Skolan håller på att införa system för att omsorgen om eleverna och deras tillgång till utbildning ska ske enligt samma rutiner i alla rektorsområden, men intervjuerna visar att systemet inte får likvärdigt genomslag för eleverna och att uppföljningen av insatserna därför behöver förbättras. De förutsättningar skolledningen skapat inkluderar mentorsutbildning samt arbetslag för att förbättra uppföljningen av eleverna och underlätta för dem att nå målen. Men väsentliga områden som elevinflytande, individanpassning, särskilt stöd och åtgärdsprogram behöver utvecklas för att ge eleverna likvärdiga förutsättningar enligt gymnasieförordningen och läroplanen.

För de individuella programmen redovisar skolan resultatstatistik för olika inriktning-

ar. Av eleverna på programinriktat individuellt program är det enligt skolans kvalitetsredovisning 22 procent som blir behöriga till nationellt program efter ett år och från IV preparand är det 42 procent, båda resultaten lägre än föregående år. Inte heller när det gäller individuella program visar skolans kvalitetsredovisning att man sätter resultaten i samband med de förutsättningar man ger eleverna.

När det gäller gymnasiesärskolan finns det ingen nationell statistik över skolornas kunskapsresultat, men Gymnasieskolan Vipan följer upp resultaten i kvalitetsredovisningen. Samtliga 9 elever som gick ut från de specialutformade programmen fick slutbetyg vårterminen 2008, och 13 elever slutförde sitt individuella program.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att åtgärder behövs så att alla elever ges förutsättningar att lägst nå målen för utbildningen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla kurser/ämnesområden i förhållande till styrdokumentens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

Enligt kapitel 2.5 läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) ska läraren fortlöpande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna.

Enligt intervjuerna vid Gymnasieskolan Vipan är det olika huruvida eleverna blir tydligt informerade om målen i respektive kurs. En del lärare presenterar en arbetsgång, medan andra beskriver att det är konkretiserade mål de visar eleverna. När lärarna återkopplar till eleverna hur studierna går är det få av de intervjuade eleverna som upplever att utgångspunkten för resonemanget är kursens mål och betygskriterier. I stället för att resonera kring vilka förmågor eleven uppnått eller vilka kunskapsområden eleven erövrat är det vanligt att eleverna får återkoppling på hur aktiva de varit på lektionerna och en summering av provbetygen. Eleverna på hippologigymnasiet är ett undantag, men när det gäller övriga program ger de intervjuade eleverna och lärarna enstaka exempel på att återkopplingen utgår från kursplanernas mål och betygskriterier.

Skolinspektionen bedömer att Gymnasieskolan Vipan behöver vidta åtgärder så att alla elever får regelbundna uppföljningar av sina resultat i förhållande till

styrdokumentens krav.

1.2.2 Varje elev ges minst en gång per termin ett utvecklingssamtal där man med den individuella studieplanen som grund ger en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation/skolsituation.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

Enligt 7 kap. 19 § gymnasieförordningen ska rektorn se till att eleven en gång per termin ges en samlad information om sin kunskapsutveckling och studiesituation. Utvecklingssamtalet ska genomföras med den individuella studieplanen som grund. Så länge eleverna är omyndiga ska också vårdnadshavarna få denna information.

Intervjuerna vid Gymnasieskolan Vipan visar att utvecklingssamtalen fungerar med mycket olika kvalitet, men övervägande upplever inte de intervjuade elevgrupperna att utvecklingssamtalen äger rum regelbundet eller att de innehåller en samlad information om kunskapsutvecklingen. Samtalen kan i stället handla om något enskilt ämne eller hur eleven har det i största allmänhet. Merparten av de intervjuade eleverna upplever utvecklingssamtalet som frivilligt och i en del fall att föräldrarna själva får ta kontakten. Enligt skolans enkät är det endast 40 procent av eleverna som alltid eller ofta uppfattar utvecklingssamtalen som meningsfulla.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att alla elever en gång per termin får ett utvecklingssamtal enligt förordningens krav.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella kursproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	

Motivering

1.3.2 Lärarna utgår vid bedömning och betygssättning från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, intyg och studieomdömen utfärdas samt betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

1.4 Genomförande av utbildningen
Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens strävansmål, programmålen och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

1.4.2 Eleverna har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering
Lpf 94, kapitel 1.1 anger att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Enligt 4 kap. 3 § gymnasieförordningen ska det för varje klass eller motsvarande i gymnasieskolan finnas ett klassråd som ska behandla frågor som är av gemensamt intresse för klassens elever. Den närmare utformningen av elevinflytande genom klassråd ska anges i arbetsplanen. Vid Gymnasieskolan Vipan är tid avsatt för information och klassråd i form av den så kallade mentorstiden. Intervjuerna visar emellertid att mentorstiden inte alltid utnyttjas, att klassråd inte förekommer regelbundet i många klasser och att den enskilde elevens koppling till övriga elevdemokratiska forum på skolan därmed är svag. Det finns ett elevråd, men enligt de intervjuade eleverna fungerar det inte med kallelser och i den mån elevrådet är aktivt upplever eleverna knappast några resultat av arbetet. Rektorernas metod för att kanalisera det formella elevinflytandet och elevernas träning i demokratiska arbetsformer är elevprogramråden, men det är inte alltid man lyckas få elevrepresentanter att delta. Vidare deltar elevrepresentanter till exempel i matråd, i vissa anställningsintervjuer och när ordningsregler utarbetas. Enligt 1 kap. 2 § gymnasieförordningen är undervisningstid tid för arbete som planerats av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under en lärares ledning. Kapitel 2.3 Elevens ansvar och inflytande, Riktlinjer i läroplanen anger att läraren ska se till att alla elever får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vid Gymnasieskolan Vipan är det många lärare som bjuder in eleverna att ha inflytande över arbetsformer och redovisningsformer, men intervjuerna visar att elevernas möjlighet att påverka såväl arbetssätt och arbetsformer som innehåll varierar mycket på skolan. De intervjuade eleverna ger enstaka exempel på tillfällen eller ämnen där de i större utsträckning inbjuds att vara delaktiga även när det gäller innehållet. Intervjuerna med lärarna visar stora skillnader i sättet att förhålla sig till elevernas möjlighet till inflytande, från att de upplever att eleverna är ointresserade till att de aktivt tränar eleverna i att föra fram sina åsikter. En förutsättning för att eleverna ska kunna ha inflytande i undervisningen är att de är väl insatta i målen för utbildningen, men som det framgår av 1.2.1 är det i alltför stor utsträckning som eleverna får förlita sig på lärarens uppfattning om vad kursmålen betyder. Skolan har haft utbildning av mentorerna angående styrdokumentens krav och elevrepresentanter medverkar i samband med skolövergripande insatser. I övrigt visar skolans dokumentation och intervjuerna att det inte pågår något utvecklingsarbete för att stärka elevernas delaktighet. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att skolan utvecklar de demo-

kratiska arbetsformerna och alla elever får ett verkligt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

1.4.3 Skolan strävar mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande. Eleverna i gymnasiesärskolan utvecklar sin självkännedom och sin förmåga till individuell studieplanering.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

Enligt Lpf 94, 2.1 ska skolan sträva mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande.

Vid Gymnasieskolan Vipan ingår sådana inslag bland karaktärsämnena i utbildningen för en del av eleverna, men bland övriga intervjuade elever finns det få exempel på att skolan ger utrymme för reflektion kring läroprocessen. Ett moment med studieteknik ingår i inslaget livskunskap som alla elever i årskurs 1 deltar i, men intervjuerna visar att alla lärare som är ansvariga för den undervisningen inte har förutsättningar att ge likvärdig kvalitet åt de moment som ingår. Enligt de elever som upplevt att lärare inom ramen för livskunskapen eller i något annat ämne behandlat lärandet så har detta inte följts upp eller utvecklats, och de intervjuade eleverna får i allmänhet inte utvärdera sitt eget lärande.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att Gymnasieskolan Vipan utvecklar sitt arbete med elevernas insikt om och förmåga att utvärdera sitt lärande.

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna och med det omgivande samhället för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

Enligt Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Riktlinjer ska läraren utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Gymnasieskolan Vipans dokumentation och intervjuerna på skolan visar att skolan i stor utsträckning tar emot elever med skilda förutsättningar och behov och att man ständigt arbetar med att försöka tillgodose elevernas olika behov. Intervjuerna visar emellertid också att de lösningar skolan prioriterar när det gäller individanpassning till största delen är organisatoriska, till exempel extra lärarresurs för vissa grupper, men att dessa lösningar ändå inte ger tillräckliga förutsättningar för elevernas måluppfyllelse. Utveckling och variation av metoder för att anpassa till den enskilde elevens behov och förutsättningar sker enligt intervjuerna i viss utsträckning på skolan, inom enstaka program eller av enskilda lärare, men merparten av undervisningen är upplagd så att alla elever ska utföra samma uppgifter samtidigt, oavsett behov. Detta innebär också att undervisningen i det stora hela inte är tillräckligt anpassad till den enskilde elevens erfarenheter och tänkande. Skolan har enligt sin kvalitetsredovisning som mål att utveckla nya lärmiljöer för att möta olika elevers inlärningsbehov, men konstaterar att man inte utvecklat detta och att målet finns kvar.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att undervisningen anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

1.5.2 Särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

Gymnasieförordningens 8 kap. 1 § anger att en elev ska ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som anges i

kursplanerna eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd.

Alla elever som börjar på Gymnasieskolan Vipan får göra diagnostiska test i svenska, matematik och engelska, och därefter fördelas resurser för särskilt stöd. Oftast får eleven då hjälp av speciallärare i en särskild grupp, även om det också kan förekomma att man i stället har en extra lärare i klassrummet. Lärarnas organisation i arbetslag är bland annat till för att man regelbundet ska kunna följa upp eleverna. I varje rektorsområde finns ett elevvårdsteam. Intervjuerna visar emellertid att rutinerna för samarbetet mellan dessa två elevstödjande funktioner, arbetslagen och elevvårdsteamet, inte är etablerat i alla rektorsområden utan det kan bero på initiativ av enskilda befattningshavare om till exempel sociala och pedagogiska insatser blir samordnade från skolans sida. Intervjuerna visar vidare att behovet att utreda är så stort att tiden inte räcker till för att också hjälpa alla elever. När det gäller stöd i andra kärnämneskurser än A-kurserna i ovannämnda ämnen så får alla elever inte det stöd de behöver för att klara målen. Även i karaktärsämnen är det olika mellan olika program huruvida eleverna kan få särskilt stöd eller inte. Intervjuad personal efterlyser rutiner för hur skolan ska tillgodose elevernas behov av särskilt stöd och uppfattar att skolan har planer på att minska resursen för detta till nästa läsår. Enligt skolledningen finns det rutiner, och resursen ska inte minskas utan anpassas till behov och elevunderlag.

Skolinspektionen konstaterar att det inte råder samsyn inom skolan när det gäller elevers rätt till särskilt stöd och bedömer att åtgärder behövs så att alla elever får det stöd de behöver för att nå kunskapsmålen.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

I 8 kap. 1 a § anger gymnasieförordningen att om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds, och om behov konstateras ska ett åtgärdsprogram utarbetas. Där ska det framgå vilka behov eleven har, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Exemplen på insända åtgärdsprogram från Gymnasieskolan Vipan och intervjuerna visar att åtgärdsprogram upprättas för elever som har läs- och skrivsvårigheter och dyslexi eller behöver utredas för detta, men i de flesta övriga fall då elever riskerar att inte nå målen är det inte givet att skolan upprättar åtgärds-

program.

Inspektörerna bedömer att åtgärder behövs så att rektorerna ser till att behovet utreds och åtgärdsprogram upprättas för alla elever som har behov av särskilda stödåtgärder.

1.5.4 Skolans individuella program förbereder först och främst eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program och följer en fastställd plan.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x

Motivering

Enligt 5 kap. 4 b § skollagen ska ett individuellt program först och främst förbereda eleverna för studier på ett nationellt eller specialutformat program. Utbildningen ska motsvara heltidsstudier, men får minskas om en elev begär det och styrelsen anser det förenligt med syftet för utbildningen. Genom ett individuellt program kan eleven också förena en anställning som syftar till yrkesutbildning med studier av vissa ämnen i gymnasieskolan. I så fall ska studierna enligt 2 kap. 21 § gymnasieförordningen omfatta kärnämnen svenska eller svenska som andraspråk, engelska, samhällskunskap, religionskunskap och matematik. Vidare kan ett individuellt program möta elevers speciella utbildningsbehov.

Gymnasieskolan Vippan har inrättat olika typer av individuella program, där en av dem, IV preparand, fyller syftet att först och främst förbereda eleverna för studier på ett nationellt eller specialutformat program. En annan utbildningsväg, den så kallade IV bas, omfattar kurser som ska ge 1 500 gymnasiepoäng under tre år samt praktik eller valbara kurser under resterande tid så att utbildningen motsvarar heltidsstudier. Enligt intervjuerna förekommer det att elever läser A-kurser i kärnämnen som de saknar förutsättningar för då de kan sakna godkänt betyg från grundskolan i dessa ämnen, och det är i liten utsträckning som de klarar gymnasiekurserna med betyget Godkänt. På grundskolenivå erbjuds de endast svenska, matematik och engelska. Enligt intervjuerna är denna konstruktion beslutad av utbildningsnämnden, som därmed skapat en utbildningsväg som inte ryms inom gymnasieförordningen.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att Gymnasieskolan Vipans individuella program motsvarar skollagens krav.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering
14 a kap. 7 § skollagen anger att huvudmannen ska se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling, och enligt Lpf 94, 2.2 Normer och värden, Riktlinjer ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen. I enlighet med bedömningen i 2.1.1 visar intervjuerna vid Gymnasieskolan Vippan att skolan huvudsakligen är en trygg miljö inriktad på lärande. Emellertid visar enkätundersökningen bland årskurs 2-eleverna i Lund från föregående läsår att det enligt 23 procent av eleverna på Gymnasieskolan Vippan stämmer mycket bra eller ganska bra att mobbning är ett problem på skolan, och enligt 35 procent att det förekommer rasism på skolan. Enligt intervjuerna har skolan inte skaffat sig en uppfattning om vad som ligger bakom dessa resultat, och intervjugrupperna känner inte till några insatser för normer och värden utifrån dessa resultat. Skolledningen framför att man under slutet av det nu pågående läsåret genomför en fördjupande enkätundersökning i en del av skolans klasser. Intervjuerna visar vidare att bland eleverna finns grupperingar som sprider främlingsfientliga värderingar. Intervjuade elever ger exempel på lärare som agerar

på ett sätt som strider mot läroplanens utgångspunkt i alla människors lika värde. Skolan bedriver ett generellt förebyggande arbete i form av temadagar där värdegrundsfrågor behandlas, och i inslaget livskunskap som omfattar alla elever i början av årskurs 1 ingår sådana frågor. Enligt intervjuerna med olika personal- och elevgrupper är alla lärare som har fått ansvar för inslaget livskunskap inte lika engagerade i uppdraget, och det övervägande intrycket hos de intervjuade eleverna är att innehållet inte fångar intresset eller är av bestående värde. Inslagen följs heller inte upp eller byggs på när perioden är över, och i fortsättningen omfattas inte eleverna av något förebyggande värdegrundsarbete utöver de skolövergripande gemensamma dagarna.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att Gymnasieskolan Vipan bedriver ett aktivt värdegrundsarbete som omfattar alla elever.

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola		x

Motivering

Enligt 14 a kap. skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Gymnasieskolan Vipan har en likabehandlingsplan som endast omfattar rutiner för anmälan om och utredning av kränkande behandling. Den saknar en plan för det kommande året för att motverka kränkande behandling utifrån en kartläggning av verksamhetens behov.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att Gymnasieskolan Vipan upprättar en plan mot kränkande behandling enligt skollagens krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Den regelbundna tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering
Enligt 5 kap. 17 § gymnasieförordningen beslutar styrelsen för utbildningen om vilka valbara kurser som ska erbjudas inom respektive nationellt program. Erbjudandet ska omfatta ett allsidigt urval av kurser som tillsammans kan ge en breddning och fördjupning av elevernas kunskaper. Se också Skolverkets föreskrifter och allmänna råd om kurser i gymnasieskolans nationella program SKOLFS 2000:1 och SKOLFS 2008:70. Enligt 5 kap. 18 § ska eleverna erbjudas varje kurs som förekommer på ett nationellt program i kommunen som individuellt val. Även modersmålsundervisning och svenska som andraspråk kan förekomma som individuella val. Vidare framgår det av bilaga 2 i skollagen att eleverna inom nationella och specialutformade program ska erbjudas individuella val omfattande 300 poäng. På elprogrammet ska det finnas ett utrymme för valbara kurser på 600–650 poäng för eleverna. Gymnasieskolan Vipan lämnar endast 150 poäng valbart utrymme i de båda inriktningarna, och inom det utrymmet är valmöjligheterna

begränsade till två kurser på 50 poäng och två på 100 poäng.

På handels- och administrationsprogrammet ska det finnas ett utrymme för valbara kurser på 300 poäng, men skolan har tagit hela utrymmet i anspråk för obligatoriska kurser inom inriktningarna.

Förutom de kurser som ska ingå i hotell- och restaurangprogrammets inriktning hotell har skolan 100 poäng Engelska B som obligatorisk kurs. Denna kurs ska ingå i det valbara utrymmet eller kunna läsas som individuellt val.

På livsmedelsprogrammet ska det finnas ett utrymme för valbara kurser på 750 poäng. Merparten av detta utrymme är på Gymnasieskolan Vipan taget i anspråk av obligatoriska kurser, och endast 200 poäng är valbara kurser, med två alternativ för varje 100 poäng.

På medieprogrammet har skolan gjort kurserna Engelska B, Historia A och Psykologi A obligatoriska, och endast lämnat kvar 100 poäng valbart utrymme av de 250–350 poäng som ska finnas.

På omvårdnadsprogrammet ska det finnas ett utrymme för valbara kurser på 700 poäng. Gymnasieskolan Vipans lokala inriktning Räddning och ambulans erbjuder inga valbara kurser, och förutom karaktärsämneskurser har Matematik B, Engelska B och Historia A gjorts obligatoriska.

På teknikprogrammet ska det finnas ett utrymme för valbara kurser på 700 poäng. Hela detta utrymme har på Gymnasieskolan Vipan tagits i anspråk för gemensamma kurser för profileringarna (400 p) och två profiler på vardera 300 p.

För nationella och specialutformade program finns enligt skollagen 300 poäng avsatta för individuella val. På det specialutformade turism- och hotellprogrammet på Gymnasieskolan Vipan finns endast 100 poäng avsatta till individuellt val. Bland karaktärsämnena är det angivet av skolan att eleverna ska läsa spanska och danska som moderna språk.

Även på hippologigymnasiet är elevernas valbara utrymme och möjligheter till individuella val begränsade.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att eleverna får tillgång till valbara kurser och individuella val enligt bestämmelserna.

3.1.3 Skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.1.4 Skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola		x

Motivering
Enligt 2 kap. 14 § gymnasieförordningen får lokala kurser inrättas. En sådan kurs ska ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och ska svara mot behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. I de fall en kursplan för en lokal kurs är avsedd att tillämpas inom ett nationellt program ska den vara förenlig med de nationellt fastställda programmålen. Gymnasieskolan Vipan erbjuder 22 lokala kurser och gymnasiesärskolan erbjuder 8 lokala kurser, där innehållet i båda skolformerna i flera fall täcks av nationella kurser. I vissa av de exempel på lokala kurser för gymnasieskolan som Skolinspektionen tagit del av saknas betygskriterier. Kursen Samhällsorientering fördjupning i gymnasiesärskolan behöver ses över så att kursmålen är förenliga med ämnets syfte. Kurser i trafikantutbildning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som syftar till kunskaper som motsvarar teoridelen för körkort är enligt Skolverkets ställningstagande inte förenligt med gymnasieskolans uppdrag för elever där detta inte regelmässigt ingår i utbildningen. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att Gymnasieskolan Vipan justerar utbud och innehåll i de lokala kurserna enligt gymnasieförordningens krav.

3.1.5 Skolans lokala inriktningar uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	

Motivering

20 (24)

3.1.6 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering och förberedelse för arbete, boende och fritid i vuxenlivet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.1.7 Utbildningen är avgiftsfri för eleverna med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.1.8 Ungdomar tas emot i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.1.9 Kommunen erbjuder elever inom gymnasiesärskolan ett urval av olika program och antalet platser på programmen anpassas med hänsyn till elevernas önskemål.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans lärare/pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att utbildningen/verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola	x	

Motivering
Enligt 2 kap. 2 § skollagen åligger det rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Lpf 94, 2.6 anger att rektorn som pedagogisk ledare och chef för personalen har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de riksgiltiga målen.
Gymnasieskolan Vippan har en gymnasiechef som inte har en operativ roll i det

dagliga arbetet men som följer upp arbetet via minnesanteckningar och utvärderingar. Av de fem rektorerna med programansvar är en även samordnande rektor. Rektorerna för ut beslut via arbetslagsledarna, som också är arbetslagens kanal till rektorerna. Från att man inom olika delar av skolan arbetat relativt självständigt har ledningen de senaste åren strävat efter samordning, och rektorerna är nu fysiskt lokaliserade tillsammans med respektive program. Vissa av kärnämneslärarna har också sina arbetsplatser tillsammans med programmen. Intervjuerna visar att det fungerar olika i de olika rektorsområdena, de olika arbetslagen och mellan individerna hur man driver arbetet mot målen framåt och i vilken grad den gemensamma organisationen får genomslag. I arbetslagen upplever man å ena sidan att den samordnade ledningen kan vara hämmande för utveckling av det egna programmet, å andra sidan att den pedagogiska ledningen inte är tydlig nog. Sammantaget blir det inte tydligt i alla arbetslag hur de egna insatserna förhåller sig till skolans övergripande mål, och utvecklingen mot dessa drivs inte överallt så systematiskt att den får genomslag för eleverna. Rektorerna framhåller att nuvarande arbetslagsorganisation är relativt ny och stadd i positiv utveckling.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att rektorerna säkerställer att utbildningen inriktas på att nå de nationella målen med likvärdighet för eleverna på skolan.

3.3.2 Rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola	x	
Gymnasiesärskola	x	

Motivering

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

- 3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.**

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola		x

Motivering
Enligt Lpf 94, 1.2 måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. Rektorn ansvarar för att lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Gymnasieskolan Vipans kunskapsresultat och resultat av andra uppföljningar är i viss utsträckning utgångspunkt för resonemang om att ompröva och utveckla metoder, men intervjuerna visar att detta inte sker systematiskt i alla arbets- eller ämneslag. De enskilda medarbetarna, ämnesgrupperna och arbetslagen dokumenterar grundligt processer och förbättringsarbete, till exempel att utveckla kärnämnen för att nå programmålen. Men erfarenheterna tas inte till vara på ett systematiskt sätt eller förs upp på skolövergripande nivå utan det beror på de enskilda individerna eller arbetslagen om de sprids på informell väg, följs upp och analyseras i förhållande till utbildningens mål och skolans resultat. Eleverna får göra kursutvärderingar, men de följs upp och förtydligas i begränsad utsträckning. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att Gymnasieskolan Vipans kvalitetsarbete sker mera systematiskt för ökad måluppfyllelse.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Gymnasieskola		x
Gymnasiesärskola		x

Motivering
Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning ska varje skola upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska enligt 3 § innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen har förverkligats och redogöra för vad skolan tänker göra för att öka måluppfyllelsen. Arbetet med kvalitetsredovisning ska enligt 2 § främja kvalitetsarbetet och bidra till att förverkliga utbildningens mål. Gymnasieskolan Vipan upprättar sin kvalitetsredovisning enligt den mall som utbildningsförvaltningen i Lund har anvisat. Den omfattar mål som är fastslagna

av kommunfullmäktige, av utbildningsnämnden och av skolan själv. Det innebär att redovisningar av samma centrala avsnitt i läroplanen kan behandlas på olika ställen i redovisningen med en del upprepningar till följd. Redovisningen innehåller vissa resultatmått men saknar koppling mellan respektive mål, arbete mot dessa mål, resultatet av arbetet och en analys som utgångspunkt för insatser för att förbättra resultaten. Delar av dessa inslag finns men sätts inte i samband med varandra. Av beskrivningarna framgår inte alltid om de gäller en önskad eller redan uppnådd utveckling. Enligt intervjuerna är mallen för kvalitetsredovisning tydligare än den tidigare men fortfarande inte så i enlighet med skolans behov att den främjar kvalitetsarbetet på hela skolan. Gymnasiesärskolan upprättar av detta skäl även en separat redovisning.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att skolans kvalitetsredovisning upprättas enligt förordningens krav.

2009-08-21 Lund

Monika Ivarsson

Viveca Serder

Angerd Eilard